

Wilt u reageren?
Hebt u een voorstel voor *Opinie*?
Mail dan naar opinie@tijd.be

Stabiël België is er. Nu nog ambitie en structurele hervormingen.

PETER DE KEYSER

Helemaal ongelijk heeft Elio Di Rupo niet als hij zegt dat België opnieuw stabiel is. Maar die prestatie was nodig, en ze volstaat niet. Ambitie en structurele hervormingen moeten onze welvaart van de toekomst garanderen.

België is gestabiliseerd. Dat is kort samengevat de boodschap die eerste minister Elio Di Rupo gisteren bracht in *De Tijd*. Daar valt niets op af te dingen: de economie groeit opnieuw, het consumentenvertrouwen neemt toe en de rente

die we betalen op onze overheidsschuld is de afgelopen twee jaar sterk gedaald.

De vraag is in hoeverre die stabilisering alleen op het conto van de huidige regering kan worden geschreven. Drie grote factoren verklaren de terugkeer van de financieel-economische rust. In de eerste plaats de huidige regering zelf. Ere wie ere toekomt: ze is er gekomen onder moeilijke omstandigheden en moest werken tegen een op zijn minst problematische politieke, economische en financiële achtergrond. Het overheidstekort heeft zich dan ook niet 'vanzelf' opgelost, maar is afgebouwd door soms pijnlijke ingrepen. Akkoord, iets te vaak door extra belastingen en te weinig door lagere uitgaven. Het valt op hoeveel mensen vaak vragen om 'moedige' politici, maar wel als eersten klaarstaan om te schieten op politici die daadwerkelijk pijnlijke maatregelen nemen.

Staat van beleg

De tweede stabiliserende factor is de Belgische reputatie. België leverde in een niet zo ver verleden budgettaire inspanningen die geen enkel ander geïndustrialiseerd land ons heeft nagedaan. Tussen 1993 en 2007 verlaagden we onze overheidsschuld van liefst 134 procent naar nauwelijks 84 procent van het bbp. Akkoord, we hadden nog verder kunnen gaan. Maar een schuldafbouw met 50 procentpunten - de helft van alle welvaart die we samen verdienen in een jaar tijd - is internationaal ongezien. Voor internationale instellingen is dat zowat het maximum wat een land kan doen zonder bij wijze van spreken de staat van beleg te moeten afkondigen.

Die reputatie heeft ons de afgelopen twee jaar geholpen. Na meer dan 500 dagen vruchteloos onderhandelen over een regering drukten de financiële markten ons eind 2011 in de hoek en liep de langetermijnrente op tot bijna 6 procent. Dat maakte indruk: nauwelijks 24 uur later was er een begroting, 48 uur later was er een regering en een paar dagen later werden miljarden opgehaald met de zogenaamde Lettermen. De boodschap was duidelijk: als de druk hoog is, zijn zowel politici als burger-spaarders klaar om te doen wat nodig is. Onze goede reputatie deed de rest: een jaar later stond onze langetermijnrente opnieuw in de buurt van 2 procent.

Daarin speelt ook de derde factor een rol: de Europese Centrale Bank. In het voorjaar van 2012 kwam de muntunie gevaarlijk dicht bij een implosie: rentes liepen op, het vertrouwen kelderde en iedereen maakte zich op voor het ergste. Door het kordate ingrijpen van de ECB is de vicieuze cirkel doorbroken en werd een implosie van de euro vermeden. Voorzitter Mario Draghi kondigde in de zomer van 2012 aan om - desnoods onbepaald - in te grijpen op de Europese obligatiemarkten mocht het voortbestaan van de muntunie in gevaar zijn. Die aankondiging alleen al haalde de lout uit het kruisvat. Sindsdien daalden de rentes in Europa en keerden zowel het vertrouwen als de economische groei terug.

Rest de vraag of stabilisering van de economie, vertrouwen of overheidsschuld het hoogst haalbare is. Zeker niet. Stabilisatie is een noodzakelijke, maar lang geen voldoende voorwaarde om de volgende jaren opnieuw aan te knopen met economische

Hervormingen vragen ook een vooruitziende burger. De burger eist hardop moedige politici, maar fulmineert tegen de eerste die maatregelen neemt die een beetje pijn doen.

groeit en het scheppen van welvaart. Dat vergt in de eerste plaats ambitie en structurele hervormingen.

Structurele hervormingen zijn er in alle vormen en maten, maar ze hebben allemaal één doel: ons potentieel om welvaart te creëren versterken. En dat potentieel staat de volgende jaren onder grote druk. Die hervormingen zijn voor België de obligate lijstjes met aanbevelingen die landen opgepeeld krijgen door internationale instellingen als de IMF of de OESO. Voor ons gaat het dan bijvoorbeeld over de automatische loonindexering, de te vroege uitstap uit de arbeidsmarkt, de te lage participatie van sommige groepen op diezelfde arbeidsmarkt, te weinig concurrentie in de kleinhandel en het fileprobleem.

Welvaartswinst

In 2011 berekende de OESO hoe groot de collectieve welvaartswinst zou zijn, mochten de voorgestelde hervormingen worden uitgevoerd. In geen enkel ander land zouden die meer effect hebben dan in België.

Voorwaar, een rangschikking die België aanvoert! In één decennium zou de welvaart per inwoner met nagenoeg 20 (tweintig!) procent kunnen stijgen. Tenminste, als we de aanbevelingen van de OESO ter harte zouden nemen.

Ook op de concurrentieranglijst van het World Economic Forum staat het licht op oranje voor België. In de lijst van meest concurrentie economieën staan we op plaats 17. Niet slecht. Maar waarom prijken Nederland, Finland, Zweden of Duitsland allemaal in de top 10? Het kan toch niet dat er iets in ons kraantjeswater zit waardoor dat voor ons onmogelijk zou zijn?

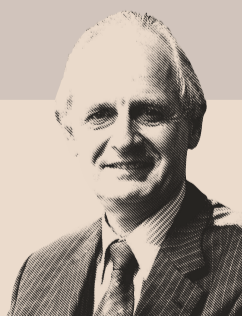
Heel binnenkort zijn er verkiezingen. Gevolgd door een - in het beste geval - langere periode van politieke rust. Uitgerkend die is nodig om de welvaart van de toekomst te garanderen. Dergelijke hervormingen vragen tijd en geduld, maar ook een vooruitziende burger. Een burger die vaak een kleinere overheid wil, maar tegelijk niet bereid is om maar één enkele belastingaftrek, subsidie of overheidsdienst op te geven. Een burger die meer vrijheid wil maar voor alles en nog wat een oplossing van de overheid verwacht. Een burger die hardop moedige politici eist maar fulmineert tegen de eerste die maatregelen neemt die een beetje pijn doen. Zowel voor overheid, politici als burgers ligt daarin de uitdaging van de volgende jaren. Daar zullen we het verschil maken tussen stabilisering en ambitie.

Peter De Keyser
Chief economist van BNP Paribas Fortis

De opinie van Zak

De kritiek op het innovatiedecreet gaat voorbij aan de cruciale rol van bedrijven.

FRANS DIERYCK

Het Vlaamse innovatielandschap is behoorlijk versnipperd en dat moet veranderen. De kritiek op het innovatiedecreet van Vlaams minister van Innovatie Ingrid Lieten (*De Tijd*, 21 januari) gaat echter voorbij aan de rol van de ondernemingen, een cruciale schakel.

Met hun marktkennis zijn ondernemingen bepalend voor de inhoud en de valorisatiemogelijkheden van nieuwe ontwikkelingen. Om dat te stimuleren heeft de overheid de zogenoemde 'lichte structuur' in het leven geroepen, met het accent op open innovatie. De sector van scheikunde, kunststoffen en life sciences is zich bewust van zijn sterkte maar ook van de enorme uitdagingen. Daarom pionierde de sector met de oprichting van het expertisecentrum Flanders Innovation hub for Sustainable Chemistry (FISCH vzw) op, ook zo'n 'lichte structuur'. Dat gebeurde op basis van een uitgebreide haalbaarheidsstudie met enkele honderden ondernemingen en onderzoeksinstellingen.

FISCH heeft in minder dan twee jaar werking al 15 goedgekeurde projecten opgestart, waarvan negen consortia met ondernemingen uit de chemie, kunststofverwerking, landbouw, textiel, technologie, farma en voedingsindustrie. Samen zijn die goed voor een 30-tal ondernemingen, waarvan ongeveer de helft kmo's.

Transitie

De sector van de chemie, de kunststoffen en de life sciences is belangrijk voor de Vlaamse economie en staat voor een al even belangrijke transitie. Basisgrondstoffen moet worden vervangen door duur-

zame en hernieuwbare grondstoffen. Er moeten nieuwe duurzame (aan die nieuwe grondstoffen aangepaste) proces-technieken ontwikkeld en geïmplementeerd worden, bijvoorbeeld steunend op de industriële biotechnologie. Dat vergt dat het basisonderzoek nauwer aansluit bij de ontwikkeling en de implementatie.

Vanuit die noden heeft FISCH, gesteund door de bedrijven uit de sector, drie strategische internationale projectthema's gekozen. De focus ligt op nieuwe grondstoffen, nieuwe processen en nieuwe kunststoffen. Elk van die thema's vergt een verbreding naar zowel vraaggedreven basisonderzoek als naar opschaling en proefinstallaties.

Net die zaken zijn vandaag niet mogelijk binnen de huidige definitie van de 'lichte structuur'. Het lijkt me logisch dat we dan ook vragen naar wat meer continuïteit in de financiering. Aan basisonderzoek laten doen doe je net met een jaarlijks te verdedigen budget.

Net het lenigen van die twee noden kan de overgang van de chemiesector naar een duurzame chemie met een consolidatie van de huidige tewerkstelling en toegevoegde waarde ondersteunen.

Laten we het kind niet weggoien met het badwater, maar luisteren naar de echte noden die ons vooruithelpen.

Frans Dieryck
Voorzitter FISCH vzw

Het televisiekanaal voor Belgisch eersteklassevoetbal is een vette kluij voor de concurrentiewaakhond.

JAN BOUCKAERT
EN THOMAS PEETERS

Het eigen televisiekanaal dat Telenet en de Profliga voetbal samen zouden oprichten, is voor de twee partners een businessmodel om duimen en vingers bij af te likken. Maar het is ook een vette kluij voor de concurrentiewaakhond.

Het voorstel van Telenet aan de Pro League (de Profliga voetbal) om samen een voetbalzender te lanceren voor het Belgische eersteklassevoetbal is in alle media positief onthaald. Elke operator zou met het nieuwe voorstel liwewedstrijden kunnen aanbieden tegen betaling. De voetbalminnende kijker hoeft dus niet langer een bepaalde operator te kiezen die het beste uitzendrechtspakket in handen heeft. Dat bespaart kijkers heel wat omschakelkosten en dient dus de belangen van de consument. En misschien nog belangrijker: meer kijkers kunnen dan genieten van voetbal.

Maar wat zegt dat voorstel over de prijs die we mogen verwachten? En is het een goede zaak voor alle operators? Een lastiger vraag waarop we economisch een licht willen werpen.

Bij het uitzenden van voetbalwedstrijden zijn enkele cruciale spelers betrokken: de voetbalclubs en de Pro League, de zenders, de operators als distributiekanaal van zenders, en de (reclame)sponsors.

Drijfveren

Ook de concurrentiewaakhond is echter betrokken. Die laatste verbodde de Pro League in 2011 om exclusieve uitzendrecht aan te bieden. Daarop organiseerde de Pro League een 'lightversie' van niet-exclusieve uitzendrecht die Telenet in staat

stelde de meest lucratieve wedstrijden binnen te halen. Vooral de Pro League deed een goede zaak.

Wat zijn de drijfveren van Telenet en de Pro League om via een gezamenlijk vehikel (een joint venture) een zender op te richten die elke operator tegen betaling kan opnemen in zijn kanalenbundel? Laten we er voor het gemak van uitgaan dat beide partijen elk 50 procent bezitten van de joint venture. Laten we ook de redelijke aanname maken dat de concurrentiewaakhond de joint venture verbiedt te discrimineren tussen operators die de voetbalwedstrijden willen uitzenden. Met andere woorden, Telenet moet evenveel betalen aan de joint venture als Belgacom.

Monopolist

Welke prijs per kijker vraagt een winstmaximaliserende joint venture aan elk van de operators? Vermits de joint venture de enige toegangspoort is voor alle kijkers, is ze monopolist op de Belgische markt voor voetbalkijkers. De monopolieprijs ligt dus voor de hand, waardoor elk van de aandeelhouders van de joint venture de helft van de monopoliewinst opstrijkt. Vermits Telenet de helft van de joint venture in bezit heeft, ontvangt het ook de helft van wat Belgacom betaald heeft. Een vestzak-broekzakoperatie voor Telenet, als beide operators de helft van de kijkers zou bedienen. De andere helft van de monopoliewinst is voor de Pro League.

Wat zegt dit voorstel van Telenet over de prijs die we als voetbalminnende kijker mogen verwachten? En is het een goede zaak voor alle operators?

We kunnen drie conclusies trekken. Ten eerste betaalt Belgacom voor de uitzendrecht, terwijl Telenet nagenoeg niets betaalt. Een mooi voorbeeld van hoe je de kosten van je concurrent kan verhogen, waardoor je zelf een hogere winstmaximaliserende prijs kan vragen. Ten tweede betaalt de consument sowieso meer, namelijk de monopolieprijs. Ten derde: als er meer voetbalkijkers zijn door de niet-exclusieve uitzendrecht, verhoging ook de reclame-inkomsten. Een dubbele winst voor Telenet en de Pro League.

Een fantastisch businessmodel dus, dat wel. Maar het is ook een vette kluij voor de concurrentiewaakhond.

Jan Bouckaert en Thomas Peeters
Respectievelijk gewoon hoogleraar economie en doctoraal onderzoeker aan de Universiteit Antwerpen.